

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVI

CELOVEC, PETEK, 26. JUNIJ 1981

ŠTEV. 26 (2025)

PREDSEDNIK SLOVENSKE VLADE NA KOROŠKEM:

„Koristen in potreben obisk“

Enodnevni uradni obisk predsednika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Janeza Zemljariča na Koroškem je bil potreben in koristen. To sta ob zaključku obiska poudarili obe strani. Ocenili pa sta tudi, da manjšina ni ovira razvijanju dobrososedskih odnosov, ne sme pa tudi biti drobiž. Poudarjena je bila potreba dialoga in izražena pripravljenost, da se v nadaljnjih razgovorih iščejo rešitve za odprta vprašanja. Pri tem pa so poudarili vlogo manjšine kot faktor povezovanja med obema narodoma in deželama.

Tudi slovenska manjšina je mnenja, da so taki stiki med sosednima deželama potrebni, ker je prepričana, da je v vzdušju dobrih odnosov brez dvoma lažje obravnavati in reševati tudi pereča manjšinska vprašanja. Vendar pa je tudi ta obisk pokazal, da se v stališčih ni nič spremenilo in bo torej manjšinsko vprašanje še dolgoročno ostalo eno izmed bistvenih vprašanj v medsebojnih odnosih med Koroško in Avstrijo na eni strani ter Slovenijo in Jugoslavijo na drugi.

Predsednik IS Skupščine Slovenije je prispel na Koroško v ponedeljek zjutraj. Spremljala sta ga član izvršnega sveta Marko Vraničar in pomočnik predsednika republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Drago Mirošič, v delegaciji pa sta bila tudi jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Novak Pribičević in jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Milan Šamec. Takoj po prihodu se je Zemljarič sestal s koroškim deželnim glavarjem Wagnerjem na prvi razgovor. Zatem pa je obiskal Zvezno gimnazijo za Slovence in se navrh v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva sestal z zastopniki slovenskih osrednjih organizacij. Opoldne je na sedežu deželne vlade sledil daljši razgovor s predstavniki Koroške, ki so se ga udeležili tudi predsedniki deželnega zbora in predsednika ljudske in svobodnjaške stranke. Po kosilu in tiskovnem razgovoru si je slovenska delegacija v spremstvu gostiteljev v Šentprimožu ogledala dvojezični otroški vrtec in Kulturni dom „Danica“. Na Rebrci je sledil ogled tovarne celuloze „Obir“ in razgovor z vodstvom tovarne, v hotelu „Obir“ v Železni Kapli pa je deželni glavar za visokega gosta priredil poslovljni cocktail. Wagner je nato goste iz Slovenije pospremil do mejnega prehoda na Jezerškem. Predsednik Zemljarič je na razgovoru s predstavniki tiska in RTV

na pripravljenost Avstrije, da izpolni vse obveznosti iz državne pogodbe in drugih mednarodnih dokumentov. V tej zvezi je slovenska delegacija poudarila tudi svojo oceno, da je slovenska narodna skupnost na Koroškem subjekt mednarodnega prava. S koroške strani je prišlo nekaj novih pobud, z dialogom v deželi in državi pa naj bi iskali rešitve, ki bodo v duhu interesov slovenske narodne skupnosti in tudi v duhu interesov dobrih odnosov med obema državama. Sporočili so tudi, da so koroški deželni vladi predali vabilo za obisk v SR Sloveniji. To vabilo je bilo sprejeto.

Deželni glavar Wagner je na tiskovnem razgovoru zagotovil, da naj bi manjšina bila most med deželama in da naj ne bi nastal vtis, da se uporablja kot drobiž. Deponiral pa je tudi mnenje, da je rešitev manjšinskega vprašanja nesporno notranjeavstrijska zadeva. Vzdušje pogovorov je ocenil za dobro in harmonično. Sporočil pa je tudi, da so se predstavniki treh deželnozborskih strank na dan obiska dogovorili, da se letos jeseni v okviru šolskega poskusa začne maturantski tečaj na trgovski akademiji s slovenskim učnim jezikom. S tem hočejo koroške stranke izraziti signal za izboljšanje klime na Koroškem.

V Šentprimožu si je slovenska delegacija najprej ogledala dvojezični otroški vrtec, nato pa še Kulturni dom „Danica“, goste pa

(Dalje na 8. strani)

Zveza slovenskih organizacij o obisku predsednika Zemljariča

Na skupni seji dne 24. junija 1981 v Šentprimožu sta Nadzorni odbor in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem razpravljala med drugim tudi o nedavnem uradnem obisku predsednika Izvršnega sveta SR Slovenije Janeza Zemljariča na Koroškem.

Odborniki so ocenili, da je obisk predstavljal nadaljnji korak v razvijanju sodelovanja med Koroško in Slovenijo. Koroški Slovenci smo prepričani, da so medsebojni stiki med sosednima deželama potrebni, ker izhajajo iz stališča, da je v ozračju dobrih meddržavnih odnosov lažje reševati tudi odprta vprašanja izpolnjevanja obveznosti iz člena 7 državne pogodbe.

Ob obisku je bila poudarjena potreba čimprejnjega pristopa k realizaciji konkretnih vprašanj na področjih gospodarskega, kulturnega, znanstvenega in drugih oblik sodelovanja. Obenem pa je obisk tudi pokazal, da se ob vztrajanju koroške strani pri trditvi, da je člen 7 že izpolnjen, stališča glede manjšinskega vprašanja niso spremenila. Torej bo to vprašanje še dolgoročno ostalo eno izmed bistvenih vprašanj v medsebojnih odnosih med Koroško in Slovenijo oz. Avstrijo in Jugoslavijo. V tej zvezi pa so pozdravili sporazumno ugotovitev obeh strani, da slovenska narodna skupnost ni ovira niti ne sme biti drobiž za razvijanje dobrososedskih odnosov, ter da je v dialogu in nadaljnjih razgovorih s prizadeto manjšino treba iskati rešitve za odprta vprašanja.

Po seji se je Zveza slovenskih organizacij poslovila od generalnega konzula SFRJ v Celovcu tovariša Milana Šamca, ki v kratkem odhaja na novo delovno dolžnost.

Predsednik Zemljarič pri koroških Slovencih

Predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Janez Zemljarič se je med svojim uradnim obiskom na Koroškem sestal tudi s predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev. O srečanju, ki je bilo v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, obširno poročamo na 2. strani.

Občni zbor SKGZ v Gorici je odločno podkrepil zahtevo po globalni zaščiti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji

V Gorici je v nedeljo zasedal občni zbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze, osrednje organizacije slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Včlanjene organizacije in ustanove, ki jih je 25, je na zboru zastopalo skoraj 150 delegatov, med gosti pa so bili tudi številni predstavniki oblasti, da omenimo le predsednika deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Maria Collija, goriškega župana Antonia Scarana in župane okoliških občin, navzoči so bili zastopniki drugih slovenskih organizacij v Italiji, iz Slovenije je prišla delegacija pod vodstvom predsednika komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL Danila Türka in sekretarke Barbare Goričar ter predstavniki Unije Italijanov za Istro in Reko, Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem pa sta zastopala podpredsednik Janez Wutte-Luc in tajnik dipl. inž. Feliks Wieser.

Občni zbor je potekal v delovnem vzdušju ter je soglasno in odločno podkrepil zahtevo po globalni zaščiti za vse Slovence v Italiji. Uvodni referat je podal predsednik Boris Race, ki je naglasil, da je dejanska zaščita narodne manjšine lahko le taka, ki omogoča pripadniku in skupnosti, da ji ob uživanju vseh narodnostnih pravic in uživanju enakopravnosti ne preti nevarnost, da bi

izgubila svojo bit, da ji je torej obstoj zagotovljen. „Vodilno načelo, iz katerega mora izhajati politična volja pri snovanju globalnega zaščitnega zakona, če hočemo, da bo ta zakon res odražal črko in duha ustave ter da bo v skladu z obvezami, ki jih je Italija sprejela ob podpisu številnih mednarodnih pogodb, je, da morajo pripadniki slovenske narodnostne skupnosti uživati vse narodnostne pravice v vseh 35 narodnostno mešanih občinah, kjer bivajo Slovenci.“

Predsednikov uvodni referat in izčrpano poročilo tajnika Dušana Udoviča sta bila podlaga obsežni in poglobljeni razpravi o posameznih vidikih zamejske stvarnosti in o vlogi, ki jo imajo v tem okviru SKGZ, njeni organi in njene članice. V razpravi je občni zbor ocenil delovanje SKGZ in njenih struktur po notranji reorganizaciji, ki je bila izvedena pred štiri leti. Predvsem pa je potrdil politično platformo boja za globalno zaščito slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Pozdrave koroških Slovencev je zboru sporočil tajnik ZSO Feliks Wieser, ki je dejal, da koroški Slovenci pozorno spremljamo delo in borbo bratov v Italiji. Govorec o položaju na Koroškem, pa je menil, da smo v zadnjih letih postali bogatejši za pomembno spoznanje, da sta skrajno nedemokratično prestevanje manjšin v Avstriji in proti manjšinam naperjena sedmojuljska zakonodaja dokončno opravila z idejo, ki je bila včasih že kar utvara — da bo mogoče zgolj s pogajanjem ustvariti tiste pogoje, ki naj bi koroškim Slovincem kot delu slovenskega naroda dajali možnosti za obstoj in razvoj. „Iz tega spoznanja sledi: da mora manjšina sama s svojo strategijo in taktiko zaobseči vse aspekte svojega bivanja, še posebej socioekonomske, tudi tiste, ki jih prinaša novejši čas in ki postavljajo obmejna področja v povsem nov položaj; da imamo v napredu za demokratizacijo družbe, v kateri živimo, in za ekonomsko krepitev prostora, v katerem se nahajamo, močnega naravnega zaveznika v demokratičnih silah; da je koncept fronte, ki združuje v boju za narodnostne pravice pripadnike različnih političnih in idejnih usmeritev, zgodovinsko preizkušen, potrjen in mobilizacijsko najbolj učinkovit, kar pomeni, da je potrebno enotno nastopanje vseh organizacij in političnih sil, ki združujejo Slovence, kadar gre za splošne koristi slovenske narodne skupnosti.“

PRESEDNIK ZEMLJARIČ PRI KOROŠKIH SLOVENCIH:

Manjšina ni ovira prav tako pa tudi noče biti drobiž

Ob priložnosti svojega uradnega obiska na Koroškem v ponedeljek se je predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Janez Zemljarič posebej sestel tudi s predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev. Srečanja v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu so se poleg predsednika Zemljariča in njegovega spremstva udeležili za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem predsednik dr. Franci Zwitter, podpredsednik Janez Wutte-Luc in Hanzi Ogris, tajnik dipl. inž. Feliks Wieser ter član izvršnega odbora dipl. inž. Franci Einspieler, za Narodni svet koroških Slovencev pa predsednik dr. Matevž Grilc, podpredsednika Ignac Domej in mag. Filip Warasch, član predsedstva Karel Smolle in tajnik KKZ Nužej Tolmajer.

V dijaškem domu so goste iz Slovenije po starem slovanskem običaju sprejeli dijaki s kruhom in soljo ter rdečimi nageljčki, ravnateljica Ančka Kokot pa jim je kratko predstavila dom v sedanjih utesnjenih razmerah ter jih seznanila z gradnjo novega doma, v katerem bodo ustvarjene sodobne možnosti za sprejem večjega števila dijakov in visokošolcev, pa tudi vajencev, kakor sploh za široko udejstvovanje mladine.

Pozdrav v imenu obeh osrednjih organizacij in slovenske narodne skupnosti na Koroškem sploh je izrekel predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, ki je pri tem naglasil, da smo koroški Slovenci vedno za dialog in za čim tesnejše stike med sosednjima deželama. „Nočemo biti ovira pri odnosih in želimo, da bi se le-ti tudi ob nerešenem našem vprašanju razvijali čim bolj ugodno in uspešno. Prav tako pa tudi nočemo biti drobiž, zgolj ‚predmet‘ razgovorov, kakor smo to na žalost bili čestokrat v zgodovini. Ko to poudarjamo, se zavedamo prave razsežnosti našega vprašanja: da brez dvoma nismo središče, okoli katerega naj se vse vrtili; smo pa živo ljudstvo, ki ne išče šele svojo identiteto, marveč jo hoče ohraniti.“

Izrazil je prepričanje, da je predsedniku Zemljariču naš problem do podrobnosti poznan, zato ne namerava ponavljati znana dejstva našega odprtega vprašanja. Nato pa je predsednik ZSO dejal:

„Brez dvoma so Vam ali Vam bodo v zvezi z našim vprašanjem povedali, da je po njihovem člen 7 državne pogodbe rešen z ureditvijo, ki jo baje 70 držav priznava kot edinstveno in vzorno, ker predvideva za manjšino celo posebno ustanovo za njeno artikulacijo — tako imenovani sosvet narodnih skupin. Povejte jim, če bi to res bilo tako, tedaj vendar ne bi nobena manjšina, zlasti pa ne manjšina, ki se že skoraj stoletje bori za enakopravno tretiranje na svojem avtonomnem naseljenem ozemlju, odklanjala tako vzorno rešitev — toda le prizadeta manjšina sama lahko oceni, kaj ji je v korist in kaj v škodo. Ne bom tukaj ponavljal, zakaj koroški Slovenci odklanjamo tako imenovani zakon o narodnih skupinah; izrecno pa bi poudaril, da se spričo dejstva, da ga je 80 do 90 odstotkov našega ljudstva tudi po avstrijski statistiki odklo-

nilo z bojkotom ugotavljanja, nobena manjšinsko vodstvo ne bi moglo zadovoljiti s tako ureditvijo.“

Ko je prešel na drugi del pro-

grama obiska, je govornik slovenskih organizacij menil, da bodo na Koroškem gostom iz Slovenije po-

kazali poleg svojih dosežkov tudi nekatere naše ustanove. Dejal je, da smo veseli in ponosni, ko bodo ob tej priložnosti lahko videli, da je bila velikodušna pomoč mati-

nega naroda v zadnjih letih pravilno investirana. Po drugi strani pa obžalujemo, da v ta program ogledov niso sprejete tudi še druge naše ustanove, tako kulturne kot gospodarske, da bi lahko videli in ugotovili, da so tudi naše lastne ustajene, tradicionalne ustanove, kot na primer zadrugištvo, ustvarile marsikaj, kar je vredno videti — tako zadrugišno poslopje in centralno zadrugišno skladišče v Celovcu, razne zadrugišne podružnice in ustanove zunaj po vaseh itd.

„Predvsem pa je škoda, da ne boste videli tistih naših obrobni in oddaljenih krajev, v katerih naš človek, čestokrat prepuščen popolnoma samemu sebi, odporno in uporno kljubuje nacionalnemu in socialnemu pritisku ter ohranja zemljo in rod slovenski narodni celoti,“ je dejal predsednik ZSO. „Tam bi videli, da enostavno ni mogoče vsepovsod postaviti otroški vrtec ali gospodarsko ustanovo, da pa je pomoč, ki se nudi zlasti v zadnjih letih, potrebna in nujna. Vendar ta pomoč ne more biti nadomestilo za našo vztrajno enotno politično borbo za dosego pravic, ki nam grejo po državni pogodbi, da bo naš človek na svojem avtonomnem naseljenem ozemlju lahko tudi ob veliki spremembi narodnostne strukture brez zapostavljanja in brez strahu uveljavljal in uporabljal svoje narodnostne pravice.“

Govornik je spomnil na znani intervju za revijo „Profil“, v katerem je Kardelj utemeljeno poudaril, da ni naravne asimilacije. Tudi v tej smeri — je dejal predsednik ZSO — predstavniki Slovenije ne bodo videli stvarnosti: kako na Koroškem pojmujejo naravno asimilacijo! Nista le otroško varstvo in šolstvo sredstvi germanizacije; prav tako in še bolj nevarna metoda je danes korišćenje našega ozemlja za rekreacijsko področje za koroški centralni industrijski prostor. Številna nova naselja, zlasti vikendov, kot na primer na Radišah, v Kotmari vasi, v Hodišah in sploh ob jezerih, v Slovenjem Plajberku, na Luži in v drugih krajih Karavank, so koroška oblika naseljevanja tujcev in s tem spreminjanja narodnostne in sploh naselitvene strukture.

„Če vidimo, kaj se tu v zadnjih desetletjih dogaja, nas mora biti strah za našo zemljo,“ je ob koncu dejal predsednik ZSO. „Ob vsej skrbi za našega industrijskega in odvisnega delovnega človeka ne smemo zanemarjati nujne skrbi za našega kmeta, ki kot še nikdar potrebuje našo strokovno, izobrazbeno in gospodarsko pomoč, da ne bo prisiljen prodajati zemljo tujcu; da se ne bo ponovila tragedija tako imenovane ‚bele kuge‘, ki nam je pred sto leti uničila nebroj kmetij in vzela ogromne količine naše zemlje!“

Predsednik Zemljarič, ki je prejel tudi pismo informacijo o po-

LOJZE UDE

petinosemdesetletnik

Prejšnji teden — 18. junija — je obhajal petinosemdeseti rojstni dan znani slovenski znanstvenik, zgodovinar in temeljiti poznavalec koroškega narodnega vprašanja Lojze Ude v Ljubljani.

Lojze Ude je doma iz Tržica na Gorenjskem. Morda je tudi to neposredno sosedstvo vplivalo na to, da je svoje življenje in svoje delo tako tesno povezal z usodo rojakov severno od Karavank. Že po prvi svetovni vojni je bil med koroškimi borci in je temu boju ostal zvest v svojem poznejšem znanstvenem udejstvovanju. Tako je bil ob koncu druge svetovne vojne kot vodja med narodnoosvobodilno borbo nastalega znanstvenega inštituta med strokovnjaki, ki so pripravljali znanstveno-dokumentarno gradivo za konference, na katerih so odločali med drugim tudi o avstrijskih mejah in s tem o usodi koroških Slovencev.

Kako dobro pozna koroško problematiko, je Lojze Ude dokazal tudi marca 1944, ko je na nekem sestanku v Semiču opozoril, da bo imela Jugoslavija ob koncu vojne na severni meji opraviti v vzpostavljeno Avstrijo in ne s premagano Nemčijo. Takole je dejal: „Prav za slovensko Koroško bo v primeru, da zavezniki vztrajajo pri vzpostavitvi Avstrije — in kaj govori za to, da ne bodo vztrajali? — najtrši boj, ki bo zahteval naših največjih naporov, najintenzivnejšega političnega dela in najbolj spretnega in taktičnega obdelovanja naših zaveznikov. Bojim se, da vsaj pri dveh zaveznikih, to je Angliji in Ameriki, ne bomo našli pravega razumevanja...“ Kako pravilno je že takrat ocenil položaj, so pokazala povojna pogajanja za avstrijsko državno pogodbo in potrjuje to tudi ves nadaljnji razvoj.

Svoja dognanja in rezultate svojega dolgoletnega znanstvenega dela je Lojze Ude objavil v nešteti člankih in razpravah, ki jih je objavil v najrazličnejših časopisih in revijah. Mnogi njegovi prispevki so izšli tudi v Slovenskem vestniku, v mesečniku Svoboda in v Koroškem koledarju. Prav tako so sadovi njegovega raziskovanja in snovanja zbrani v vrsti knjig, kot so „Slovensci in jugoslovanska skupnost“, „Boj za severno slovensko mejo“, zbornik člankov in razprav „Koroško vprašanje“ ter kritična študija „Teorija o vindšarjih“, ki je leta 1956 izhajala v nadaljevanjih v Slovenskem vestniku in jo je potem v knjižni obliki izdala Slovenska prosvetna zveza v Celovcu.

Zdaj je Lojze Ude seveda že vrsto let v zaslužnem pokoju, vendar pa zaradi tega še nikakor ni prenehal s svojim delom. Se vedno zavzeto spremlja dogajanje okoli sebe, brska po zgodovini, po zapiskih in zlasti po svojih bogatih spominih, ki jih pripravlja za novo knjigo; in kot star koroški borec predseduje Zvezi prostovoljcev-borcev za severno mejo, tako da je slej ko prej povezan tudi s koroškim vprašanjem.

Ob svojem življenjskem prazniku je bil Lojze Ude deležen številnih čestitk, ki se jim z najboljšimi željami pridružuje tudi Slovenski vestnik!

Kongres samoupravljalcev Jugoslavije

Več kot 1800 delegatov in gostov, med njimi tudi 50 predstavnikov jugoslovanskih delavcev na začasnem delu v tujini, se je prejšnji teden zbralo na 3. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije, ki je tri dni zasedal v beograjskem kongresnem centru Sava. V tridnevni razpravi je sodelovalo več kot 500 delegatov in gostov, ki so vsestransko osvetlili teorijo in prakso jugoslovanskega samoupravnega sistema. O zanimanju za ta reprezentativni zbor pa pričča tudi poudarek, da je njegovo delo redno spremljalo 850 jugoslovanskih in 120 tujih novinarjev.

Delo kongresa je v glavnem potekalo v treh komisijah, kjer so delegati govorili o samoupravnem položaju delavca, odkrito in kritično so spregovorili o pogojih gospodarjenja in pri tem naštevati težave in probleme, s katerimi se danes srečujejo samoupravljalci na delovnem mestu in v družbi nasploh, predvsem pa so iskali vzroke težavam ter predlagali

poti, da bi jih odpravili. Bili so enotnega mnenja, da so sedanje težave v veliki meri posledica zastojev pri uresničevanju samoupravnega sistema, kot tudi odporov tistih, ki so še zagovorniki starih prepričanj. Trdno so se odločili za samoupravni razvoj družbe in zahtevali močnejšo akcijo za uresničevanje določil ustave in zakonov o združenem delu. Posredovali pa so tudi vrsto ocen in predlogov, da bi se samoupravno združevanje in povezovanje bolje uveljavljalo kot metoda, ki omogoča delavcem, da ustvarijo nujne pogoje za hitrejši razvoj proizvodnih sil in povečanje delovne storilnosti.

Nujno je, so poudarili na kongresu, ustvarjati pogoje za enakopraven položaj delavcev v pridobivanju in delitvi dohodka, s tem pa tudi za dosledno uresničevanje načela delitve po delu in rezultatih dela. Zavzeli so se za učinkovitejšo odpravljanje vseh birokratskih in tehnokratskih pojavov ter različnih oblik skupinskolastrnističnih obnašanj pri razpolaganju z dohodkom. Prav tako pa so poudarili medesebojno povezanost in pogojnost družbenoekonomskih odnosov, delegatskega sistema in političnega sistema socialističnega samoupravljanja v celoti. Ocenili so, da je delegatski sistem dal pozitivne rezultate, da je presežek stare oblike reprezentančne predstavniške demokracije, obenem pa so tudi ugotovili, da je v uresničevanju delegatskega sistema še nekaj slabosti, ki jih bo treba odpraviti.

Najvažnejši zaključek s kongresa pa je brez dvoma v tem, da se nečisto zadovoljiti s tem, kar je bilo ugotovljeno v razpravah in izpovedano v kongresnih dokumentih, marveč hočejo vložiti vse sile v uresničevanje teh sklepov. „Pomembno je, kako bomo tisto, kar je na papirju, prenesli v prakso, v svoje delovno okolje, in v kolikoli meri se bomo zavzeli za hitro uresničevanje aktualnih nalog.“ se glasi tozadevna obveza.

ložaju slovenske manjšine na Koroškem, se je zahvalil za iznašanje ter zagotovil, da se bo tudi v drugem delu pogovorov s predstavniki Koroške zavzel za obravnavanje in reševanje odprtih vprašanj slovenske narodne skupnosti. Zastopnike obeh osrednjih organizacij je seznanil o poteku in vsebini pogovora, ki ga je pred tem imel z deželnim glavarjem Wagnerjem, s katerim sta obsežno izmenjala mnenja tudi glede položaja in problemov koroških Slovencev. Predvsem pa je izčrpno poročal o sedanjem položaju v Sloveniji in Jugoslaviji, pri čemer je podrobno in brez olepšavanja prikazal trenutne gospodarske in druge težave ter spregovoril o stabilizacijskih ukrepih, ki so jih podvzeli za premaganje težkoč.

Manifestativna sklepna slovesnost ob izgradnji kulturnega doma „Danica“

V Šentprimozu, kjer stoji kulturni dom Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ v Šentvidu v Podjuni, je prejšnji petek bilo svečano vzdušje. Društvo „Danica“ je namreč vabilo na zaključno slovesnost ob izgradnji njihovega kulturnega doma. Kot se spodobi, so za to priložnost pripravili bogat kulturni spored, kateremu je pozorno sledilo številno občinstvo, ki se je odzvalo vabilu prireditelja. Tako smo med publiko videli predsednika koroškega deželnega zbora Josefa Guttenbrunnerja, škocijanskega župana Alberta Holzerja, generalnega konzula SFRJ v Celovcu Milana Šamca s člani generalnega konzulata, predsednika Gospodarske zbornice SR Slovenije, Andreja Verbiča, predstavnike slovenskih političnih in kulturnih organizacij koroških Slovencev, zastopnike podjetij z obeh strani meje, ki so kakorkoli pomagali, da v Šentprimozu danes stoji mogočen kulturni dom. Seveda pa je na tem mestu treba tudi omeniti številne rojake od blizu in daleč, ki so fizično ali gmotno pomagali pri gradnji šentprimožkega kulturnega doma.

Manifestativno je potem zadone-la pesem, ki jo je na pročelju kulturnega doma pod vodstvom Han-turje Kežarja zapel mešani zbor

SPD „Danica“. Zboru je melodijo za pesem „Naša zmaga“ napisal Radovan Gobec. Zadovoljstvo in hvaležnost je ob tej priložnosti izrazil predsednik Stanko Wakounig vsem, ki so pomagali uresničiti dolgoletno željo in potrebo Slovenskega prosvetnega društva „Danica“, po svoji lastni stregi. In zdaj je tako daleč: več kot leto dni prosvetaši v kulturnem domu v Šentprimozu razvijajo svojo kulturno dejavnost in v le-tem sprejemajo v goste skupine sosednjih društev, iz matične Slovenije ter večinskega naroda. Zadovoljstvo izražajo obratisti, ki so dolga desetletja morali delati v izredno težkih razmerah. Da ima SPD „Danica“ lastno stregno, se odraža tudi v dejavnosti tega društva, ki zdaj lahko razvija tudi tista kulturna področja, ki jih

prej ni bilo možno sprejemati v njihov kulturni program. Zato je iz izvajanja Stanka Wakouniga zvenel ponos, a tudi zavest, da bo društvo

za kulturno izživljanje. Za ta cilj se je splašalo zastaviti vse sile. Ta dom naj bo most med narodoma sosedoma v deželi, služi pa naj tudi kot most med našo narodno skupnostjo na Koroškem in matičnim narodom v Sloveniji. Ta hiša naj služi sporazumevanju med narodi in zblizuje vse poštene demokratične sile, ki bodo kovale prijateljstvo in medsebojno spoštovanje.“ Tovariš Luc je nadalje še povedal, da se pri gradnji niso ozirali na številne hujskače, ki so zastrupljeni od naših nasprotnikov, da pa je prepričan, da bodo spregledali, da so na napačni poti. Zatem je Luc spregovoril besede zahvale vsem, ki so širokogrudno pomagali in izrazil zadovoljstvo nad tem, da je vsa podpora presegla njihova pričakovanja. Posebej se je zahvalil 15-članski mladinski delovni brigadi iz Slovenije in vsem, ki so s svojim delom prispevali svoj delež k dosegu cilja, izgraditve kulturnega doma. Zlasti se je zahvalil podjetjem in ustanovam ter posameznikom ter organizacijam, ki so pomagale finančno in materialno. Janez Wutte-Luc pa je ob tej priložnosti tudi povedal, da imajo kljub opravljenemu delu še velike finančne rane in je ob tej priložnosti ponovno prosil za pomoč pri odstranitvi tega težkega bremena.

Slavnostni govor na tej prireditvi je imel generalni sekretar gospodarske zbornice SR Slovenije Milan Šterban, kar je zgovorno pričalo o tem, kako se je ta ustanova, zlasti njen predsednik s svojimi sodelavci, zavzemal za to, da so v Šentprimozu lahko uresničili svoj načrt. Šterban je najprej ugotovil, da je sklepna slovesnost ob izgradnji kulturnega doma „Danica“ dokaz za razsežnost naših skupnih htenj, da spoznamo kako lahko, tudi s takimi dejanji, odpremo nove vizije boljšega sodelovanja in ustvarimo mostove za boljše razumevanje med narodi. Govornik je potem navedel Titovo misel v kateri pravi, da so v Jugoslaviji vedno izhajali iz stališča, da so narodne manjšine mostovi, ki naj zblizujejo in da lahko prispevajo k prijateljstvu in sodelovanju med državami njihove narodne pripadnosti in tistimi, ki so zdaj njihova domovina. Potem

(Dalje na 4. strani)

29. letne igre v Ljubljani odprli z baletnim bienalom v Križankah

Ljubljana spet stoji v znamenju letnih iger. V okviru Ljubljanskega festivala so izdelali obširen in pester spored, ki bo tudi letos v Ljubljano privabil številne obiskovalce. Spored za 29. letne igre so prireditelji pripravili z večjimi ambicijami kot doslej. Vzlic večje pomoči s strani republiške in ljubljanske Kulturne skupnosti, je bilo možno pripraviti obsež-

nejši in zahtevnejši repertoar prireditve.

Kot znano, pri ljubljanskih letnih igrah gre za prireditve z mednarodno udeležbo. Tako si prireditelj zaveda, da so te igre nekakšno okno v svet, saj iz leta v leto posredujejo kulturne dosežke domačih in tujih ansamblov. Zato vsaka od 60 do 70 predstav, ki jih v Ljubljani priredijo v

poletju, za obiskovalce pomeni poseben čar in doživetje. Organizator, Ljubljanski festival, z zadovoljstvom ugotavlja, da ljubljanske poletne igre tako med domačo kot tujo publiko doživljajo vedno večjo priljubljenost in s tem tudi pospešujejo turizem v Ljubljani.

Letošnje letne igre v Ljubljani so pričeli z bienalom jugoslovanskega baleta. Bienala se udeležujejo vsi ansambli jugoslovanskih opernih hiš, ki nastopajo z najbolj znanimi deli svetovnih koreografov in skladateljev. Razumljivo pa je, da izvajajo tudi dela domačih, jugoslovanskih avtorjev. Pravtako pa je na sporedu tudi nekaj krstnih izvedb, večinoma zelo modernega baleta. Baletni bienale je tekmovalnega značaja, zato je tudi kvaliteta izredno visoka.

Tako kot vsako leto, bodo v Ljubljanskih Križankah, kjer se predstave odvijajo, gostovali spet znani gledališki, folklorni, godbeni in drugi ansambli iz raznih evropskih držav. V prihodnjem letu, ko bodo slavili 30-letnico letnih iger v Ljubljani, organizatorji načrtujejo posebno zanimiv program. Vsekakor pa je obisk letošnjih prireditvev pravtako atraktiven, kar je razvidno iz dosedanjega sporeda, ki je na voljo pri vseh turističnih agencijah v Sloveniji in njihovih zastopstvih v tujini.

LIKOVNA RAZSTAVA ROMANA VERASA V ŠENTPRIMOŽU:

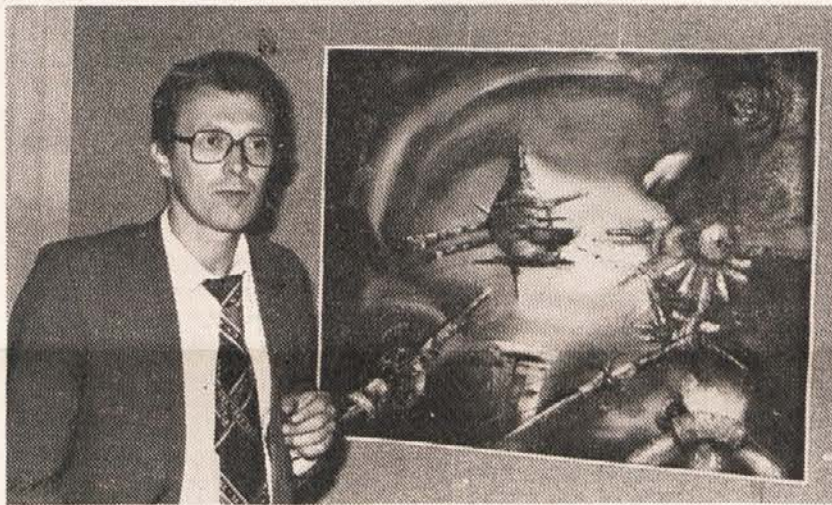
Odras umetnikovih predstav o daljnem prostranstvu

V okviru sklepnih slovesnosti ob izgradnji kulturnega doma Slovenskega prosvetnega društva „Danica“, je bila tudi otvoritev likovne razstave Romana Verasa, mladega likovnega umetnika iz Ljubljane. Slednji se v kulturnem domu v Šentprimozu predstavlja prvič na Koroškem in je za pričujočo razstavo pripravil dva cikla svojih del.

Predmet Verasovega likovnega izražanja je njegovo subjektivno razmišljanje o daljnem prostranstvu, pri tem pa mu je dobrodošel vsak predmet, ki ustrezno njegovi viziji o obstoju in predmetnosti. Željen učinek doseže s primerno kompozicijo in predvsem barvo, ki je svojevrstna in jo v naravi težko zasledimo. V drugem ciklu umetnik upodablja svoje zanimanje za cvetje. V njegovih šopkih je opaziti nekakšno sintezo relevantnega sveta, ki ga predstavlja cvetje in težnje po odkrivanju skrivnostnega okolja, ki ga obdaja. Vrh obeh tematskih delov se združuje v sliki Equinoxe. To delo francoskega glasbenika si je Vera vzela za vsebinsko in oblikovno osnovo. Glasba se s pomočjo barve in kompozicije dobesedno preliva po platnu.

O umetniškem delu slikarja Romana Verasa je na otvoritvi spregovoril Valentin Polanšek, ki je med drugim dejal: „Kakor da si je postavil slikar adekvatni protitež k svojemu stvariteljskemu hotelju in pogledu v vesolje, k mikrokozmosu, ki razburja človeštvo od davnih mitologij do sodobne astronautike in kozmonautike zoženi, saj na videz majhni konkretni svet mikrokozmosa, ko se tematsko umiruje ob cvetenju, rožah in sestavinah zemeljske rasti, njenega zorevanja in presnavljanja snovnosti tega sveta, ki ga predstavlja umetniku zemlja, na kateri stoji s trdno realiteto in identiteto. Tu se ponuja — morda le poetsko — prispodoba o dvojnosti umetniškega sveta Romana Verasa, če upoštevamo, da je študirajoči umetnostni zgodovinar in etnograf zlasti preko filozofije zoreval k širšemu gledanju v likovno umetnost — in se nahaja med makrokozmosom vesolja in mikrokozmosom cvetja, rož. Čudovita polarizacija, ki ponazarja na sploh občelovsko bistvo, v pekočem spoznanju pa umetnikovo bivanjsko razklanost in zakajstvo.“

Razstava Romana Verasa v Šentprimozu je odprta do 10. julija in sicer dnevno v času od 19.—21. ure, ob nedeljah pa je razstavo možno ogledati tudi v opoldanskih urah. Ljubiteljem likovne umetnosti priporočamo, da si čudovite barvne kompozicije na platnih ogledajo, saj bodo s tem deležni redkega umetniškega užitka.

PREJELI SMO:

Izjava v prid kulturi manjšin na mednarodnem pisateljskem srečanju na Koroškem

Od 28.—31. maja je bil v kraju Fresach-Breze na Koroškem shod pisateljev iz številnih evropskih dežel, katerega so se udeležili od Slovencev Jaro Dolar, Jože Šmit, Bogdan Pogačnik, France Filipič, Pavla Rovana, Anja Uršič (Slovenija); Valentin Polanšek (Koroška); Boris Pahor (Trst); Milena Merlak-Detela in Lev Detela (Dunaj). Na tradicionalnem srečanju, ki ga organizira koroško pisateljsko društvo nemškega jezika, kateremu predseduje profesor in pisatelj Walter Novotny, je letos doživelo deseto izdajo. Pisatelji so se tokrat prijateljsko pomenili o bistvu kritike, o vprašanih prevajalstva in o književnosti v času računalnikov. Nekoliko drugačna je bila tema referata Gerharda Mulmelterja, ki je prikazal položaj kulture v Južnem Tirolu. Po tem predavanju je posegel v razpravo tudi Boris Pahor, ki je primerjal razmere južnotirolske skupnosti z razmerami Slovencev in drugih etnij v italijanski republiki, potem pa predlagal zborovalcem, da bi se zavzeli za vse manjšinske jezike in kulture. Njegov predlog o skupni izjavi je bil

sglasno sprejet. Njegovo izjavo je potem podpisalo nad štirideset pisateljev. Izjava se glasi:

„Podpisani pisatelji, ki smo se v dneh od 28. do 31. maja zbrali na 10. Mednarodnem pisateljskem srečanju v Fresach-Brezah, smo prepričani, da kultura (književnost, umetnost, jezik) ne more rasti in uspevati, če ni trdno zakoreninjena v tleh domače zemlje.

Udeleženci Mednarodnega srečanja v Fresach-Brezah pozivamo vse vlade držav, v katerih poleg večinskega naroda živijo tudi narodne, etnične in jezikovne manjšine, da le-tem omogočijo popoln razvoj njihove kulturne identitete.

Podpisani so namreč prepričani, da bi konstruktivno obravnavanje tega vprašanja ustvarilo položaj, v katerem bi bili odpravljeni potujočevalni nameni večinskih narodov. Obenem pa je nujno, da se zaščiti in podprejo posebnosti manjšin, ker bo le tako mogoče uresničiti nastanek nove Evrope, ki bo v sebi združevala bogastvo raznovrstnih narodnih osebkov.“

Fresach-Breze, 30. maja 1981

Zgornji prispevek z izjavo udeležencev 10. pisateljskega srečanja v Fresachu nam je poslal Boris Pahor iz Trsta. Izjava v prid kulturi manjšin je brez dvoma spodbudna. Vendar so jo koroška javna občila zamolčala in tako v javnosti ni imela nobenega odziva, čeprav je le-to podpisal tudi sam organizator srečanja, Walther Novotny. Taka je pač koroška stvarnost. Glavno je, da gradijo mostove med „Vzhodom in Zahodom“. Na Koroškem pa v resnici ni niti brvi in če so, so le-te zelo krhke in še te bolj zasebnega značaja. To je ob tej priložnosti treba ugotoviti, sicer bralci ne bi dobili resnične slike. Razen tega je treba še povedati, da naše uredništvo o jubilejnem pisateljskem srečanju v Fresachu ni bilo informirano.

Uredništvo

Kako Abu lovi papige

Na nekem velikem mednarodnem afriškem letališču so delavci nosili s tovornjakov polne košare velikih, našobljenih papig. Ptice so se jezile, vreščale, se prepirale — neznanski trušč se je razlegel naokrog. Papige so bile zelo žalostne, prizadete, iz oči jim je sijal ogenj besa in nemočne jeze. Zaman so klujuvale pleteno žično mrežo — daleč za njimi je bila svoboda, rajska džungla.

Razmišljaj sem o tem, kako so lahko ujeli tako zdrave in močne ptice? Kako jih lovci lovijo?

Radovednost me je prignala do enega od Afričanov, ki so prenašali kletke s pticami. Prenašali so jih na letalo, ki je odletelo proti Evropi. Seznanila sva se; rekel mi je, da mu je ime Abu.

„Kako polovite vse te uboge, pisane vreščalice?“ sem ga vprašal.

„Z lepilom.“

Saj vendar niso muhel! Najprej sem mislil, da se šali, potem pa mi je začel dokazovati,

da so bile vse te papige ulovljene na lepilo.

Vprašal sem ga, koliko je njegova hiša oddaljena od kraja, kjer sem tedaj živel. Rekel mi je, da okrog štiristo kilometrov. Vprašal sem ga, ali bi ga kdaj lahko obiskal.

„Seveda, kadarkoli želite!“ mi je odvrnil.

Medtem ko je Abu prenašal papige v letalo, sem razmišljal, kako jim bo hladno v Evropi, tam, kjer jih bo namesto sonca grela centralna kurjava. Razmišljaj sem o tem, kako sebični smo ljudje, zakaj ne spoštujemo zakonov narave. Papige so bile prepeljane z letalom v Frankfurt — kaj bodo počele tam, revice?

Dogovorila sva se za dan, ko bom obiskal Abuja, in kje me bo čakal.

Abu me je v resnici čakal na cesti, nedaleč od svoje kolibe. Avto sem prepustil v varstvo nekemu Abujevemu prijatelju. Potem sva se po ozki stezi skozi džunglo napotila proti Abujevi koči. V njej je bilo vse revno in skromno, toda kljub temu prijazno.

Abu mi je dodelil pregrinjalo iz trde trave in vsakokrat, ko sem se prebudil, me je spreletel srh ob misli, da je ob meni kaka kobra, saj je bila koliba, v kateri sem spal, brez vrat.

Ko sva zjutraj vstala, me je gostitelj namesto s čajem pogostil s kokosovim mlekom. Nisem bil vajen takega zajtrka, zato mi kokosovo mleko ni ravno teknilo.

Ob sončnem vzhodu sva se moj novi prijatelj Abu in jaz napotila skozi džunglo. Abu je nosil polno vedro nekakšne goste, lepljive zmesi. Rekel mi je, da je to zmes izlekel iz nekega afriškega drevesa. V torbici je imel nekaj banan.

Kmalu sva prišla do kraja, kjer je bilo slišati neznošno vreščanje papig. Prepirljivi ptičji zbor ni bil niti malo prijeten za ušesa. Papige so opazile, da so tujci vstopili v

njihov življenjski prostor, zato se je razvel pravi preplah.

Abu je splezal na nekaj dreves in po rogovilah vej razmazal lepljivo zmes, potem pa na vsaki rogovili pustil po eno banano.

Najprej sem podvomil, da bo imel na ta način kak poseben uspeh. Pomislil sem, da so te ptice precej močne, zato se bodo lahko odtrgale, tudi če se prilepijo na to zmes.

„Pojdiva h koči! Vrnila se bova čez kaki dve uri,“ je rekel Abu.

Ko sva se pozneje vrnila, sva zaslišala pravo ptičje tarnanje. Najmanj deset ptic se je ujelo in zaman so si poskušale osvoboditi ujetje kremplje in zlepljena krila.

Abu je splezal na drevesa in pobral svoj ulov. Ptice je dajal v košaro, spleteno iz tropske ovijalke liane, jih pokril in odnesel h kolibi.

Naslednji dan sva se skupaj odpeljala v moje mesto. Za majhen denar jih je prodal nekemu trgovcu, ta pa jih je odpremil v Evropo v hišna ujetništva, kjer se bodo te papige morda naučile kako nemško, francosko ali švedsko besedo.

Ptice bodo umrle v izobilju, toda kljub temu žalostne in zagrenjene, daleč od džungle in svobode...

Nepozabna beseda

Sin je rekel svoji materi surovo besedo. Potem jo je prosil oduščanja in je na ta neprijetni dogodek pozabil.

Minilo je mnogo dni. Prišel je iz šole, mati pa se je jokala.

„Kaj ti pa je, mama?“

„Spomnila sem se, kako si me bil užalil.“

„A saj sem te bil prosil oduščanja!“ se je deček začudil.

„In jaz sem ti odpustila,“ se mu je mati nasmehnila.

Minila so leta. Sin je odrasel, oženil se je. Privedel je k materi svojega sinčka.

Mati je poljubila vnuka, ga božala po glavi in si brisala solze.

„Kaj pa ti je, mama?“

„Spomnila sem se tiste surove besede...“

„Beži, no! Takrat sem bil vendar še majhen!“ je odvrnil sin.

In spet je preteklo mnogo let.

Mati je umrla, sin se je postaral. Brada mu je osivela, hrbet se mu je sključil.

Videl je mnogo različnih ljudi po svetu, mnogo tujih dežel je prepotoval. Pa se je pripeljal v svoj rojstni kraj in odšel na materin grob. Vzel je prgišče prsti, jo pritisnil k licu in se razjokal:

Odpusti mi, mama, tisto surovo besedo, ki sem ti jo bil rekel, ko sem bil še majhen!“

da ni kar tako z njim.

Solčavcema je na kratko sporočil, kaj se pri njem sme in kaj ne, potem ko ju je sam ponoči po novih bližnjicah in skrivalnicah privedel do bunkerja:

„Vpiti in glasno govoriti se ne sme niti v bunkerju. Iz bunkerja se ne sme brez moje vednosti. Dokler je kdo tukaj v mojem bunkerju, mora čakati in meni naročiti, da grem na zvezo in poskrbim, kar je potrebno. Če ima kdo kako posebno tajnost, mi sporoči, da ga ponoči sam zapeljem iz bunkerja na tako področje, od koder se znajde sam naprej. Na dogovorjenem kraju se ob dogovorjenem času spet zglasi. Samo po 'gamsovi zvezi' se pride do mene. Večkrat pa je treba dalj časa čakati, ker nisem vedno tukaj.“

Novinca sta vzela na znanje in se šepetaje pokoravala. Ko sta pozneje odgovarjala Matevžu na vprašanja, v zvezi z Vesno-Nadjo, sta vedela vsaj nekaj: Poznala sta jo še pred leti.

Matevž je dobil preko Kaple pošto, da ga pričakuje Ivan-Johan na Obvrhju. Njegova sestra je baje že dalj časa delovala v trgu in gibanje je dobivalo obetajoče oblike, celo vrsto odborov OF so že ustanovili in še več jih bo sledilo. Več sestankov so že zorganizirali z zaupniki in novimi simpatizerji. Tudi na domu Čmanovega Lenarta, ki se je kot nemški dopustnik spravil kar v nacistično izseljeniško taborišče.

Vse polno zgodb je krožilo o pogumnem Lenartovem nastopu v taborišču. Ena varianta je bila, da je prišel v vojaški uniformi, ki je bila okrašena z obema nemškima železnima križcema prve in druge stopnje. Od taboriščnega vodstva je zahteval, naj takoj izpustijo mater in sestro, nevesto in bodočega tasta. Tako dolgo bo čakal tam. Po drugi varianti so mu esesovci zagrozili, da bodo še

njega zaprli kljub visokim vojaškim odlikovanjem, zakaj tudi v vojaških krogih ima Velika Nemčija svoje nasprotnike. Tretja varianta se je glasila, da je zahteval ime osebe ali odgovornega, ki je izselil Lenartove svojce. Pa so mu menda odgovorili, občudovaje njegova hrabrostna odlikovanja, da je vse to zaveva kapelškega krajevne vodstva NSDAP; kazali so mu celo podpis krajana nacista iz domače grape: Werbnigga!

Tako je sedaj tudi Matevž izvedel, kdo je kriv, da so izselili njegovo teto, bratranca in bratranko.

Po končanem mitingu je vprašal Matevž za prvim basistom Lenartom:

„Kje je zdaj?“

„Dokler je imel dopust, tega je bilo kar tri tedne ali še več, ker je dobil dodatno še poseben dopust, kajti rešil je ranjenega visokega oficirja iz najhujšega ruskega ognja tam nekje na Kavkazu, je dirjal od orogruppenlajtinge pa do krajslajtinge v Velikovcu in najbrž še v Celovcu na gavljatingo!“

„In kaj je dosegel?“

„Tvojo teto, staro Karunovo babico in Lenartovo mammo so poslali iz taborišča domov!“

„Lenart, da, da, ta pa že!“

Na jesen leta devetnajststodvainštiridesetega je Pecca skrivnostno zaživela. Samo najvišja kmetija pod Toplo je vedela, kaj se dogaja: številni partizani so prebivali nekje visoko gor...

Na vsem lepem pa je Golobov, ki je bil kot logar službeno precej po gozdovih, naletel na trojko oboroženih. Spočetka trde besede. Zvenijo tako, kot da nihče nikomur ne zaupa. Je pa le konspiracija. Golobov pove, kar ve. To dviga zaupanje pri trojki.

Oblak

Po nebu je plaval oblakček, bel in nežen kakor cvetni list. Bil je izredno lep in sonce ga je imelo tako rado, da ga je sleherni večer poljubilo. Potem je postal oblak rožnat in lepo z zlatom obrobjen. Ljudje so z občudovanjem strmeli vanj, otroci pa, ki so se igrali na vrtu, so navdušeno klicali drug drugemu: „Poglejte vendar ta prelepi oblak!“

Oblak je to čul in se razveselil svoje lepote. Tri dni je trajala njegova lepota, tri večere je sonce poljubljalo oblakček. To-

da sončni poljub ga je užejal in čeprav je mesec svaril: ne pij, je oblak vseeno začel piti zemeljsko vodo. Dobro mu je dela in pil je kar naprej.

V trenutku je postal velik, gost in siv. Tedaj ni bil več tako lep in nežen kakor cvetni list, plaval je po nebu kot ogromna burča. Sonce ga ni več poljubljalo in ljudje niso več z občudovanjem strmeli vanj.

Po cesti so šli trije otroci, prav tisti, ki so se prej igrali na vrtu in se veselili lepega oblakčka. Oblak je otroke prepoznal, zajadral je nadnje in menil, da jih bo zopet razveselil. Zato je prisluhnil, ko so se otroci ustavili in se zagledali vanj. Toda zaklicali so: „Joj, kakšen grd oblak je nad nami!“

Tedaj je šel mimo kmet in vzkliknil: „Lep deževen oblak je in prav sedaj nam je potreben!“

Oblak pa je slišal samo otroke in se tako razjezil, da je počil od togote. Hipoma se je ulila z neba ploha, naravnost na otroške glave. Otroci so zagodrnjali, kmet pa si je mislil: „Ali ni neumno zabavljati, da je oblak grd, ko vendar lahko stori toliko dobrega!“

Otroci pa so bili mokri ko miške in kakor je njihova navada, so mislili tudi to pot čisto drugače.

Naslednji dan se Golobov spet dobi s skrivnostnimi partizani. Tokrat je zraven krepak moški, boljše oborožen, z gosto črno brado. On vodi pogovor. Vse je preverjeno, Golobovemu verjamejo.

„Imam edino zvezo z zelenim kadrovcem, ki je že od devetintridesetega leta borec proti Hitlerju. Kot dezertir iz nemške vojske je bil ubežnik v stari Jugoslaviji, v Srbiji, v Ljubljani in ima od tam neke zveze po kapelški okolici.“

Bradač je bil vidno zadovoljen in je določil kraj in čas ponovnega snidenja z Golobovim.

Tako je tudi bilo. Spet so bili drugi partizani in več jih je bilo. Zraven pa bradač, ki so ga klicali Matjaž.

Golobov je noč navrh sanjal, da se je sešel z živim kraljem Matjažem, s tistim legendarnim rešiteljem slovenskega naroda, ki ga opeva nedolžna narodna povest, s kraljem Matjažem, ki ga pozna vsak Slovenec tukaj ob Dravi in tudi drugod že iz šolske klopi.

Matjaž se je podrobneje zanimal za Matevža. Golobov je povedal vse, ko sta sedela na varnem gozdnem kraju, drugi tovariši pa so vsenaokrog stražili. Madona, to so disciplinirani fantje, si je mislil Golobov, samo en Matjažev pogled, pa že vsak ve, kaj mu je početi! Povedal je predvojno Matevževo storijo, tudi vso zamotano ljubezen. Potem pa je dejal:

„Najbolje je, da sami govorite z njim!“

„Slovenski partizani se ne vikamo med sabo! Tebi smo dali partizansko ime Gams!“

„Gams se imenuje že Matevž.“

„Potem pa si sam izberi kako ime!“

„Srtnjak!“

„Dobro, tovariš Srtnjak!“

(Dalje prihodnjič)

